

Per què no hi ha

dret

23/XI/1977

A cabem de llegir els resultats d'una enquesta sobre els impostos i la tendència general a no voler-ne pagar. Una de les preguntes —doble— d'aquesta enquesta era la següent: «Perseguiríeu els qui practiquen el frau fiscal? Per què?». I tres de les respostes obtingudes, transcrites consecutivament, diuen així: «Sí, perquè és quelcom indigne.» «Sí, perquè no hi ha dret» i «Sí, 'doncs' és un delict social». Cal confessar que aquesta transcripció és realment sorprenent (i diem transcripció perquè ignorem la redacció original de cada resposta): després de dues respostes perfectament resoltes amb la conjunció causal perquè (introduint l'oració que indica la causa per la qual l'enquesta afirma que perseguiria el frau fiscal), en ve una altra, que té exactament la mateixa estructura que les anteriors, però en la qual la conjunció perquè ha estat substituïda per la conjunció doncs, que no indica causa sinó conseqüència.

Ja ens hem convençut que combatre l'ús causal de doncs és gairebé picar ferro fred. Ens surgeix pertot arreu, continuament, als textos de tots els qui escriuen —encara que sigui amb una correcció notable— guiant-se només per la pràctica i per la intuïció, sense haver-se decidit a resoldre, amb la perfecta assimilació d'una explicació gramatical, uns quants punts conflictius. (En un altre article de la mateixa revista on llegim aquesta enquesta, n'hi ha, pel cap baix, quatre casos: «...un temps no gaire esplèndid, 'doncs' la pluja es feia notar...», etc.) Però que no ens hi acibem de resignar, de tant en tant hi insietim, aprofitant els casos que se presenten i que ens sembla que poden ésser més significatius o més allçonadors, com aquestes tres frases anàlogues, dues de bones i una de dolenta. Mirem, doncs, de treure'n el suc. En primer lloc, si frases com Sí, perquè és quelcom indigne i Sí, perquè no hi ha dret són possibles, és que la substitució de perquè per doncs és incorrecta, és a dir, que doncs és incorrecte si es pot substituir per perquè. I, en segon lloc, responent a la pregunta per què? mai no iniciarem l'oració amb un terme consecutiu com doncs, sinó amb la conjunció causal perquè: perquè és un delict social.